

Aprenentatge i desenvolupament I

Codi: 102085

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500798 Educació Primària	FB	2	1

Professor de contacte

Nom: Ibis Marlene Álvarez Valdivia

Correu electrònic: IbisMarlene.Alvarez@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: Sí

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Crista Weise

Esperanza Mejías Macías

Marta Fuentes Agustí

Prerequisits

L'assignatura Aprenentatge i Desenvolupament I, en tant que assignatura bàsica, no té prerequisits especials d'entrada. No obstant això, les competències i l'opció metodològica que és pren sí que requereixen una actitud activa de l'estudiant, que es concreta en l'assistència i participació en les activitats que es realitzen a l'aula, predisposició a canvis conceptuals, treball de lectura prèvia de les lectures bàsiques i complementàries i el treball col·laboratiu amb els companys del petit grup.

Objectius

L'assignatura Aprenentatge i Desenvolupament (I) forma part de la matèria Formació Bàsica: Aprenentatge i desenvolupament de la personalitat (Ordre Ministerial ECI/3857/2007).
Es tracta d'una formació bàsica, de caràcter obligatori, relacionada amb les matèries bàsiques de l'àrea del coneixement de Ciències Socials i Jurídiques: Educació i Psicologia. En el seu conjunt, la matèria té 18 crèdits ECTS, que es distribueixen en tres assignatures de caràcter obligatori, de 6, 4 i 5 crèdits respectivament: Aprenentatge i Desenvolupament I; Aprenentatge i Desenvolupament II i Diferències i Inclusió. Cada assignatura té una durada semestral i se situen als cursos segon, tercer i quart, respectivament.
Aprenentatge i Desenvolupament (I) és una assignatura bàsica de 6 crèdits dins del Pla d'estudis de Graduat en Educació Primària. Aquesta assignatura s'orienta a la professionalització creixent de l'estudiant de Magisteri, conjuntament amb la resta d'assignatures del pla d'estudis, molt especialment les de Pedagogia, Sociologia i Didàctiques específiques. En concret, té l'objectiu d'ajudar a construir criteris per a l'anàlisi i comprensió de les pràctiques educatives escolars i desenvolupar habilitats per al disseny i la pràctica de l'ensenyament.

Competències

- Analitzar i reconèixer les pròpies competències socioemocionals (en termes de fortaleeses, potencialitats i debilitats), per desenvolupar aquelles que siguin necessàries en el desenvolupament professional.
- Comprendre els processos d'aprenentatge relatius al període 6-12 al context familiar, social i escolar.
- Conèixer les característiques d'aquests estudiants, així com les característiques dels seus contextos motivacionals i socials.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Desenvolupar les funcions de tutoria i d'orientació amb els estudiants i les seves famílies, atenent les necessitats pròpies dels estudiants. Assumir que l'exercici de la funció docent ha d'anar perfeccionant-se i adaptant-se als canvis científics, pedagògics i socials al llarg de la vida.
- Dissenyar i regular espais d'aprenentatge en contextos de diversitat i que tinguin en compte la igualtat de gènere, la equitat i el respecte cap als drets humans que conformen els valors de la formació ciutadana.
- Dominar els coneixements necessaris per a comprendre el desenvolupament de la personalitat d'aquests estudiants i identificar disfuncions.
- Fomentar la convivència a l'aula i fora d'ella, resoldre problemes de disciplina i contribuir a la resolució pacífica de conflictes.
- Participar i implicar-se en els actes, reunions i esdeveniments de la institució a la qual es pertany.
- Reconèixer i avaluar la realitat social i la interrelació de factors implicats com a necessària anticipació de l'acció.

Resultats d'aprenentatge

1. Comprendre les bases fonamentals de la perspectiva sociocultural i contextual del desenvolupament.
2. Conèixer el desenvolupament de la personalitat de l'alumnat de primària, a partir de la formació de la identitat i de les diferències individuals.
3. Conèixer els processos de desenvolupament de les normes i dels valors, així com del raonament moral. Entendre el conflicte com una oportunitat d'aprenentatge.
4. "Desenvolupar actituds favorables vers la intervenció per al desenvolupament de totes les persones siguin quines siguin les seves característiques personals; vers la interacció amb els familiars, la cooperació en equips professionals i institucions socioeducatives."
5. Dominar les competències comunicatives verbals i no verbals i les habilitats socials que permeten optimitzar el clima relacional d'aula i potenciar la funció docent i tutorial.
6. Identificar els elements bàsics del desenvolupament afectiu, social i moral (normes i valors, autoconcepte i autoestima i identitat i gènere), com a característiques generals dels estudiants de primària.
7. Identificar els elements bàsics del desenvolupament cognitiu (atenció, memòria) en l'estadi evolutiu de l'alumnat de primària, com a característiques generals d'aquests estudiants.
8. Identificar les diferents concepcions sobre el desenvolupament, i les seves implicacions sobre les pràctiques d'ensenyament.
9. Integrar el desenvolupament cognitiu i socioemocional en una visió personal sobre l'alumne que permeti l'exercici de l'acció tutorial.
10. Participació activa i constructiva a l'aula, tant en els activitats dirigides com en les de treball autònom.
11. Prendre consciència de la importància de les interaccions entre iguals en el desenvolupament de l'empatia, les relacions socials i l'estatus dins del grup.
12. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i als estils personals, tant individuals com de petit grup.
13. Reconèixer la influència del desenvolupament de la identitat, especialment el gènere, i del raonament moral en el desenvolupament dels valors i les normes de l'aula i l'escola.

Continguts

1. Bases biològiques, socials i culturals dels processos de desenvolupament
 - 1.1. Les concepcions sobre el desenvolupament i la seva influència en l'orientació de l'acció educativa i en el plantejament de l'ensenyança. Diferents perspectives teòriques.
 - 1.2. La perspectiva sociocultural i contextual del desenvolupament. Paper de l'educació i de l'escolarització en el desenvolupament.

2. El desenvolupament psicomotor
 - 2.1. Desenvolupament , coordinació i regulació del moviment en l'edat escolar.
 - 2.2. Construcció de l'esquema corporal i evolució del gest gràfic.
3. El desenvolupament cognitiu i lingüístic
 - 3.1. Desenvolupament del pensament: formació de conceptes i resolució de problemes.
 - 3.2. Desenvolupament del llenguatge i alfabetitzacions múltiples.
4. El desenvolupament emocional i social en l'edat escolar
 - 4.1. Regulació de les emocions i evolució del comportament social.
 - 4.2. Construcció de la identitat personal i de gènere.
 - 4.3. Les interaccions entre iguals. Amistats i grups.

Metodologia

Activitat	Metodologia
Presencial en gran grup	Aproximació a l'estudi dels continguts bàsiques del temari. Es realitza amb tot el grup classe i permet l'exposició dels principals continguts a través d'una participació oberta i activa per part dels estudiants.
Seminari	Espais de treball en grup reduïts (grups de Seminari) supervisat pel professorat. Activitats adreçades a aprofundir en els continguts i temàtiques treballades en el gran grup a través d'activitats diverses (discussió de lectures, resolució de casos, entre d'altres).

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Treball autònom Tipus: Dirigides			Lectures de textos, preparació i anàlisi de casos, activitats complementàries i tutories lliures: individuals i de grup.
Presencial en gran grup	15	0,6	1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 11, 13
Treball supervisat Tipus: Supervisades			Treballs individuals i de grup Tutories obligatòries relacionades amb la realització de la minirecerca (treball en equip).
Avaluació	8	0,32	
Treball supervisat	18	0,72	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13
Tipus: Autònomes			
Treball autònom	75	3	1, 3, 8, 9, 11, 13

Avaluació

L'avaluació es considera l'eina per recollir tant el procés com el resultat de l'aprenentatge. Es promourà periòdicament la reflexió sobre la marxa de la matèria per tal de fer els ajustos que calguin. Pendent dels ajustaments que hi faci cada professor en relació al grup concret, es tendirà a avaluar:

- Assistència i participació activa en les activitats a l'aula (condició necessària).

- Es considera participació activa l'adequada preparació i el lliurament, en el format i termini previst, de les activitats de preparació prèvies als Seminaris (apunts i síntesis de lectures, etc.). Així mateix es valorarà la realització de preguntes, de dubtes i de les aportacions argumentades en les diferents activitats docents (conferències i seminaris).
- Assistència i participació activa en les activitats docents (condició necessària)

Treball reflexiu, al voltant del contingut de l'assignatura (30% de la nota final):

- Aquest producte d'aprenentatge ha d'oferir una idea de conjunt (no reproductiva) dels temes que integren el programa de l'assignatura i molt especialment de la seva utilitat per a la pràctica professional dels mestres de Primària.
- El treball es realitzarà de manera sistemàtica, al llarg del curs, en tres lliuraments (reflexó teòria aplicada a un cas). Aquestes avaluacions parcials han de permetre comprovar en quina mesura s'han aconseguit els objectius següents:
 - a) Identificar diferents concepcions sobre el desenvolupament i les seves implicacions en les pràctiques educatives (primer lliurament).
 - b) Identificar els elements bàsics del desenvolupament cognitiu i lingüístic durant l'edat escolar (segon lliurament).
 - c) Identificar els elements bàsics del desenvolupament emocional i social en l'edat escolar (tercer lliurament).

Es realitzaran tres lliuraments parcials, el primer en acabar el tema 1, el segon al final del tema tres i l'últim després del tema quatre. Cada lliurament es qualificarà de manera independent. La primera activitat es realitzarà en grups (de 3 a 5 integrants). La segona i la tercera es realitzaran en parelles. Tant el grup com les parelles s'organitzaran segons criteris establerts pel professorat. La nota final serà la mitjana de les les qualificacions, a partir de un 4.5 com a mínim en cadascuna d'elles. En cas contrari no es farà la mitjana i es considerarà el treball suspès.

2. Treball cooperatiu en petit grup (40% de la nota final).

- Aquest treball es realitzarà en petits grups (aprox. 5 estudiants) i consisteix en el desenvolupament i presentació de una "Mini recerca".
- Per la seva relativa complexitat i novetat com experiència d'aprenentatge cooperatiu, es facilitarà una guia detallada, així com suport sistemàtic, ajustat a les necessitats individuals i dels grups.
- La Mini recerca es desenvolupa en dues etapes. La primera etapa és basa en la revisió crítica d'un article de recerca sobre Psicologia del Desenvolupament en l'edat escolar, a triar dintre d'un conjunt de referències que recomanarà la professora. En la segona etapa el grup d'estudiants ha d'elaborar una investigació a petita escala (Mini recerca), prenent com a referència el contingut de l'article revisaten la primera etapa.
- Aquesta experiència d'aprenentatge ha de permetre estudiar en profunditat problemàtiques relatives al desenvolupament de la personalitat dels alumnes a l'escola, amb la finalitat de projectar la intervenció educativa per afavorir el desenvolupament dels processos psicològics i promoure l'ajustament dels comportaments dels escolars.

3. Prova final escrita i individual (30% de la nota final).

- Aquesta prova consisteix en preguntes curtes de caire conceptual i aplicat, que impliquen connexió de continguts i que s'hauran de respondre en el moment que es convoqui la prova. Durant la realització de l'examen no es permetrà la consulta de cap tipus d'apunts.

Observacions importants:

- a) Cadascuna de les tres activitats constarà amb criteris particulars d'avaluació que s'especificaran prèvia a la seva realització.
- b) Per poder valorar l'evolució de l'aprenentatge dels estudiants i d'acord amb la Normativa de Drets i Deures de la Universitat, cal que les seves activitats siguin versions originals elaborades per ells

mateixos (NO PLAGIS) que demostrin la comprensió i reflexió realitzada respecte als continguts de la matèria. La copia o plagi, tant en el cas de treballs com en el cas dels exàmens, constitueixen un delicte que pot representar suspendre l'assignatura.

- Es considerarà que un treball, activitat o examen està "copiat" quan reproduïx tot o una part del treball d'un/a altre/a company/a.
- Es considerarà que un treball o activitat està "plagiat" quan es presenta com apropi una part d'un text d'un autor sense citar les fonts, independentment que les fonts originàries siguin en paper o en format digital. (més informació sobre plagi a http://wuster.uab.es/web_argumenta_obert/unit_20/sot_2_01.html)

c) Els terminis de lliurament de les activitats d'avaluació continuada s'han de respectar escrupolosament. Els resultats de cadascuna de les avaluacions s'hauran de publicar al campus en el termini màxim de 15 dies després de la seva realització, i s'haurà d'oferir una data de revisió dintre dels 10 dies següents a la seva publicació. Un cop lliurades les qualificacions de cadascuna de les activitats de l'avaluació continuada, es proporcionarà una valoració global que serveixi com a orientació i com a devolució del treball realitzat. A partir d'aquesta informació l'estudiant podrà dur a terme un exercici d'autoavaluació fent una comparativa entre la seva activitat i les pautes ofertes al document de valoració. Aquest exercici d'autoavaluació facilita la competència sobre el propi procés d'aprenentatge. A més, l'estudiant podrà fer la revisió de la nota en les hores que el professorat té destinades a tutories.

d) El lliurament de les tres activitats d'avaluació es consideren condicions necessàries per aprovar l'assignatura.

e) A més, per aprovar l'assignatura s'hauran de superar totes les activitats d'avaluació. El còmput de les tres puntuacions s'aplicarà a partir de 4.5. En el cas de suspendre alguna de les tres activitats d'avaluació amb una nota inferior a 4.5 l'alumnat suspendrà l'assignatura. En aquesta circumstància es valorarà el dret a recuperació que es considera com una oportunitat per pujar nota en alguna de les activitats suspeses. El/la professor/a haurà d'estudiar cada cas en funció de la participació en les activitats al llarg del semestre. La nota obtinguda en aquesta activitat d'avaluació extraordinària farà mitjana amb les dues activitats d'avaluació prèviament superades.

f) En totes les activitats (individuals i en grup) es tindrà en compte, doncs, la correcció lingüística, la redacció i els aspectes formals de presentació. L'alumnat ha de ser capaç d'expressar-se amb fluïdesa i correcció i ha de mostrar un alt grau de comprensió dels textos acadèmics. Una activitat pot ser retornada (no avaluada) o suspesa si el professor considera que no compleix aquests requisits.

g) D'acord amb la normativa vigent, la programació de les proves d'avaluació no es podrà modificar, tret que hi hagi un motiu excepcional i degudament justificat pel qual no es pugui realitzar un acte d'avaluació. En aquest cas, les persones responsables de les titulacions, prèvia consulta al professorat i a l'estudiantat afectat, proposaran una nova programació dins del període lectiu corresponent.

h) Podran optar a una Matrícula d'Honor (MH) aquells estudiants que hagin obtingut una avaluació excel·lent en totes les avaluacions i que hagin participat de manera activa i sistemàtica en les activitats docents. En el cas que hi hagi més estudiants en les citades condicions que MH disponibles (un 5% del total de persones matriculades en l'assignatura), el/la professor/a decidirà a qui adjudicar aquesta qualificació en funció de la qualitat de les seves aportacions.

Per aclarir dubtes consultar el document "Criteris i pautes generals d'avaluació de la Facultat de Ciències de l'Educació" aprovat per la COA a 28 de maig de 2015

(<http://www.uab.cat/web/informacio-academica/avaluacio/normativa-1292571269103.html>).

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i participació activa en les activitats docents	Condició necessària	0	0	4, 5, 8, 9, 10, 11

Elaboració d'un Manual (a modo de llibre de text didàctic)	30%	0	0	1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13
Prova final escrita	30%	4	0,16	1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 11, 13
Treball de grup: Mini recerca amb seguiment	40%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13

Bibliografia

- Berk, L. (2012). Child Development, 9/e. Sample Chapters. Disponible en http://www.pearsonhighered.com/showcase/berkcd9e/assets/pdf/Berk_0205149766_Ch5.pdf
- Buckler, S. & Castle, P. (2014). Psychology for Teachers. SAGE Publications Ltd
- Della, B. i Chistoph, V. (2009). Neurociencia y docentes: crónica de un encuentro. Cuadernos de Pedagogía, 386, 92-96.
- García-Bacete, F., Sureda, I., & Monjas, Mª I. (2010). El rechazo entre iguales en la educación primaria: Una panorámica general. Anales de Psicología, 26 (1), 123-136. [Artículo en línea]. Consultado el 20 de Junio de 2016 en <http://revistas.um.es/analesps/article/view/92121>.
- Harris, P. L. (1992). Los niños y las emociones. Madrid: Alianza (Biblioteca Humanitats UAB)
- Lacasa, P. (1989). Contexto y desarrollo cognitivo. Entrevista a Bárbara Rogoff. Infancia y Aprendizaje, 45, 7-23. Recuperat el 24/09/2017 de <https://saladelinguistica.wordpress.com/2012/09/02/contexto-y-desarrollo-cognitivo-1989-entrevista-a-barbara-ro>
- Papalia, D. E., Duskin, R. & Matorell, G. (2012). Desarrollo humano. México: McGraw-Hill Companus, Inc
- Perinat, A. (1998). Psicología del desarrollo. Un enfoque sistémico. Barcelona: EDIUOC.
- Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado, 62 (22,2) Año 2008, Número 62. Monographic dedicated to psychomotricity. Consulado el 20 de mayo de 2017 en <http://www.redalyc.org/toc.oa?id=274&numero=14780>
- Rodríguez Gómez, J. M. (2008). Los docentes ante las situaciones de violencia escolar. REIFOP, 11(3), 37-42. [Artículo en línea]. Consulado el 20 de mayo de 2017 en <http://www.aufop.com/>
- Rostan, C.; Sidera, F. & Esteban, M. (2007). Les emocions dels nens/es en edat escolar. FEP.net. Revista digital de la facultat d'educació ipsicologia 4, 13-23.
- Solaz, J. J. & Sanjosé- López, V. (2008). Conocimientos y procesos cognitivos en la resolución de problemas de ciencias: consecuencias para la enseñanza. Revista de Investigación en Educación, 1. [Artículo en línea]. Disponible en <http://revistas.javeriana.edu.co/index.php/MAGIS/article/view/3361>
- Soldevila, A., Filella, G., Ribes, R. i Agulló, M. J. (2007). Una propuesta de contenidos para desarrollar la conciencia y la regulación emocional en la Educación Primaria. Cultura y Educación, 19 (1), 47-59.
- Tey Teijón, A. i Cifre-Mas, J. (2011). El profesorado ante el reto del aprendizaje ético y el desarrollo de las competencias sociales y ciudadanas. El modelo adoptado en el programa: Barcelona, Aula de Ciudadanía. Revista Educación, número extraordinario. 225-242. [Artículo en línea]. Consulado el 20 de mayo de 2017 en http://www.revistaeducacion.educacion.es/re2011/re2011_11.pdf
- Torío- López, S., Peña-Calvo, J. V y Rodríguez- Menéndez, M.C. (2008). Estilos educativos parentales. Revisión bibliográfica y reformulación teórica. Teoría de la Educación, 20, 151-178. Recuperado de <http://revistas.usal.es/index.php/1130-3743/article/view/988>
- Vielma, E. i Sala, M. L. (2000). Aportes de las teorías de Vygotsky, Piaget, Bandura y Bruner. Paralelismo en sus posiciones en relación con el desarrollo. Educere, 3 (9), 31-37. Consulado el 20 de mayo de 2017 en <http://redalyc.uaemex.mx/redalyc/pdf/356/35630907.pdf>
- Vosniadou, E. (2013). Razonamiento basado en modelos y el aprendizaje de conceptos científicos contra intuitivos [Model based reasoning and the learning of counter-intuitive science concepts]. Infancia y Aprendizaje, 36 (1), 5-33
- Vygotsky, L. (1978). Interaction between learning and development. In M. Cole, V. John-Steiner, S. Scribner, & E. Souberman (Eds.). Mind and Society (pp. 79-91). Cambridge, MA: Harvard University Press. Consulado el 20 de junio de 2016 en <http://www.psy.cmu.edu/~sieglervygotsky78.pdf>
- Wells, G. (2004). El papel de la actividad en el desarrollo y la educación. Infancia y Aprendizaje, 27 (2), 165-187.

Material audiovisual

- Punset, E. (2011). Programa Redes Redes 44. Antes y después de conocer el cerebro. Consultado el 20 de junio de 2015 en <http://www.rtve.es/alicarta/videos/redes/redes-antes-despues-conocer-cerebro/1031639/#aHR0cDovL3d3dy5yd>
- TV3. Programa Què, Qui, Com: Aprender a escriure. Consultado el 20 de mayo de 2017 en

<http://blogs.tv3.cat/quequicom.php?itemid=44334>

Web_Barcelona, Aula de Ciutadania http://www.ub.edu/valors/bac/recursos_ACTIVITATS.html

Páginas web de interés para educadores:

<http://www.xtec.cat>

<http://www.edu365.cat/>

<http://www.senderi.org/>

<http://tip.psychology.org/>

<http://www.xtec.es/eap/index.htm>

<http://portal.unesco.org/education/>